

טיוטה לדיון והערות בלבד

נובמבר 2014

כללים לניהול הביטחון הסוציאלי בקיבוץ המתחדש ובקיבוץ השיתופי - טיוטה לדיון

ערבות הדדית היא אחד מאבני היסוד של הקיבוץ. הקיבוץ מקיים ערבות הדדית, על פי ערכיו ועל פי הוראות שבתקנות. הכללים והנספחים לכללים שלהלן, מטרתם ליצור נוהל וכללי התנהלות של חבר/ה הקיבוץ והקיבוץ, שיאפשרו לקיבוץ לקיים את הערבות ההדדית הנדרשת על פי ערכי הקיבוץ והוראות תקנות האגודות השיתופיות (ערבות הדדית בקיבוץ מתחדש), תשס"ו-2005 (להלן: "התקנות") ולכל חיי החבר/ה.

התאמת המבנה הארגוני של הקיבוץ והוספת מערכת ביטחון סוציאלי הכוללת ועדת/ועדות פנסיה וביטחון סוציאלי בקיבוץ מתחייבים מעצם קיומה של החובה על פי התקנות בה נדרש הקיבוץ לספק בעת הצורך רשת הביטחון, מתן גמלה פנסיונית והבטחת הביטחון הסוציאלי לחברים ולבנים בעלי הצרכים מיוחדים. מורכבות ניהול התחייבויות פנסיוניות והבטחת הביטחון הסוציאלי חייבת מערכת אירגונית המותאמת לחבות זאת. צוות/וועדה לפנסיה וביטחון סוציאלי תנהל התחייבויות ארוכות טווח בתנאי אי וודאות לטווח ארוך מאד. ניהול ההתחייבויות הסוציאליות מחייבים התמחות, עקביות ומשקל בכל הליך של קבלת החלטות בקיבוץ בתחומי הכלכלה, הכספים, החברה, הליכי ההפרטה ושיוך נכסים וחלוקת פירות נכסים.

לפיכך, מטרת הכללים המפורטים להלן, ליצור מערכת מותאמת להתחייבויות הסוציאליות של הקיבוץ המתחדש והקיבוץ השיתופי.

טיוטה לדיון והערות בלבד

כללים לניהול הפנסיה והגרעון האקטוארי

פרק 1 - תקנון הפנסיה

ניהול ההתחייבויות בפנסיוניות של הקיבוץ לחבריו וחובת החבר/ה לחסוך לפנסיה לגיל פרישה ולדווח אחת לשנה על צבירות הפנסיה וההפקדות לפנסיה בצד הזכות לקבל גמלה/תקציב פנסיוני עם הגיעו לגיל פרישה מחייב יצירת תקנון פנסיה שבו יפורטו זכויות וחובות הצדדים.

תקנון הפנסיה הוא הבסיס לניהול חוב הפנסיה של הקיבוץ המתחדש וגם הקיבוץ השיתופי. תקנון הפנסיה בקיבוץ המתחדש כפוף להוראות תקנות האגודות השיתופיות (ערבות ההדדית בקיבוץ מתחדש).

בתקנון הפנסיה מסדיר הקיבוץ את חובתו להבטחת תשלומי גמלה פנסיונית ואת מכלול הזכויות והחובות של כל חברה וחבר בקיבוץ להבטחת צבירת הזכויות בגיל העבודה וכלה בקבלת הפנסיה בגיל פרישה.

אחריות החבר/ה לצבירת הזכויות בחסכון פנסיוני מהיום הקובע בכל קיבוץ היא מוחלטת ואינה נופלת מאחריות הקיבוץ להשלמת הגמלה הפנסיונית על פי ההוראות שבתקנות או החלטות הקיבוץ הגמלה הגבוהה שביניהן.

המחלקה המשפטית של התנועה הקיבוצית פרסמה דוגמת תקנון פנסיה המהווה בסיס וולונטארי לכתיבת תקנון פנסיה לכל קיבוץ.

הקיבוץ רשאי לאמץ את התקנון כלשונו, את חלקו או לכתוב תקנון על פי החלטותיו ובכפוף לתקנות האגודות השיתופיות (ערבות הדדית בקיבוץ מתחדש), תשס"ו-2005. התקנון נותן לקיבוץ כלים המסדירים את אופן ניהול החוב הפנסיוני של הקיבוץ על פי החלטות הקיבוץ ולא פחות מההוראות שבתקנות. כמו בקרן פנסיה בה מוסדרות חובות קרן הפנסיה ולצידן הזכויות והחובות של עמיתי הקרן על פי הוראות תקנון קרן הפנסיה. כך, תקנון הפנסיה של הקיבוץ מסדיר את הזכויות הפנסיוניות של החברים ואת המקורות (הנכסים) של החבר ושל הקיבוץ להבטחת תשלומי הפנסיה לכל חיי החבר.

תקנון הפנסיה מסדיר את כל תחום ניהול התחייבויות הקיבוץ להשלמת פנסיה לכל החיים לחבר פנסיונר על פי העקרונות כלהלן:

- א. מטרת התקנון וכפיפות התקנון להוראות התקנות.
- ב. קביעת גיל הפרישה לפנסיה.
- ג. הסדרת זכויות הפנסיה עד היום הקובע ואופן חישוב הוותק הפנסיוני ותשלומי הפנסיה לחבר פנסיונר.

טיוטה לדיון והערות בלבד

- ד. הסדרת חובת החבר להפקדות לפנסיה מהיום הקובע ועד גיל הפרישה.
- ה. הסדרת חובת הדיווח השנתי של החבר על הצבירות הפנסיוניות שלו.
- ו. קביעת כספי הפיצויים כמקור לתשלומי פנסיה – כספי הפיצויים הם כספים בעלי אופי פנסיוני.
- ז. פנסיה מטרה תהיה שווה או גבוהה מהפנסיה על פי התקנות.
- ח. קביעת פנסיה מטרה ככל שהפנסיה שהקיבוץ משלם עולה על פנסיה על פי התקנות.
- ט. חברים חדשים – הסדרת חובת החברים החדשים לרכישת פנסיה או השלמתה.
- י. הגבלת המיסוי של הגמלה הפנסיונית.
- יא. כללים לטיפול בחברים שאינם מקיימים את הוראות תקנון הפנסיה וכללים להפעלת סנקציות שמטרתם להניע חברים לקיים את כל הוראות תקנון הפנסיה והבטחת חובת הקיבוץ להשלמת גמלה פנסיונית לכל חיי החבר/ה.
- יב. הסדרת הזכאות האישית לגמלה פנסיונית ואי הורשה של הזכאות לפנסיה משלימה ממקורות הקיבוץ.
- יג. הסדרת מעמדה של ועדת הפנסיה - תפקידי ועדת הפנסיה, מספר חברי ועדת הפנסיה, שילוב נושאי משרה בוועדת הפנסיה (מנהל/ת קהילה, מנהל/ת משאבי אנוש, מנהל/ת עסקים, יו"ר הנהלת הקיבוץ) סמכויות ועדת הפנסיה.
- יד. אופן בחירה של ועדת הפנסיה ויו"ר הוועדה, רכז הפנסיה, היועץ הפנסיוני המורשה על פי הדין.
- טו. משך הכהונה של וועדת הפנסיה.
- טז. נוהל אישור התקנון ונוהל שינויים בתקנון הפנסיה.

פרק 2 – ועדת הביטחון סוציאלי והפנסיה

ועדת הביטחון הסוציאלי והפנסיה אחראית על ניהול הסדרי הפנסיה והביטחון הסוציאלי.

תפקידי הוועדה:

- א. ניהול הפנסיה על פי תקנון הפנסיה.
- ב. קביעת מדיניות ניהול חוב הפנסיה של הקיבוץ.
- ג. קביעת תקציב שנתי לתשלומי פנסיה לחברים בגיל הפרישה ותקציב השקעות ברכישת פנסיה לחברים בקרנות פנסיה ו/או בחברות ביטוח לצמצום חוב הפנסיה מתקופת הקיבוץ השיתופי ו/או השלמת פנסיה לחברים שלא הגיעו לפנסיה על פי הגמלה הפנסיונית שבתקנות.
- ד. ניהול הסדרי הביטוח לחברים - ביטוח אובדן כושר עבודה, ביטוח סיעודי, ביטוחי בריאות.

טיוטה לדיון והערות בלבד

ה. ניהול קרנות להבטחת פנסיה לבעלי צרכים מיוחדים והבטחת מקורות לפנסיה, להבטחת עתידם של בעלי צרכים מיוחדים, ל"רשת בטחון" ולקרן לעזרה הדדית.

תפקידי הוועדה יפורטו בתקנון הוועדה.
מספר חברי הוועדה ואופן בחירת רכז הוועדה יקבעו בתקנון הוועדה.

מרכז הוועדה

ריכוז ועדת הפנסיה וניהול הפנסיה בקיבוץ מחייב התמקצעות ורכישת ידע בסיסי בתחום הפנסיה. רצוי שרכז ועדת הפנסיה והביטחון הסוציאלי יעבור הכשרה בקורס רכזי פנסיה וביטחון סוציאלי בקיבוץ. מומלץ שמנהל/ת משאבי אנוש, מנהל/ת העסקים ומנהל/ת הקהילה יעברו הכשרה גם הם.

משך כהונת הוועדה

אורכה של קדנציה ומשך הזמן לכהונת חברי הוועדה ייקבעו בתקנון הפנסיה. בקביעת אורכה של קדנציה ומשך כהונת חברי הוועדה ויו"ר הוועדה יש לתת דגש ראוי לחשיבות ההתמקצעות והניסיון הנרכש בניהול הפנסיה של הקיבוץ וחשיבות הרצף הניהולי ויציבות ניהול הפנסיה והתחייבויות הפנסיה של הקיבוץ. ניהול הסדרי הפנסיה והחוב הפנסיוני מחייבים ליווי מקצועי שוטף ורציף לוועדה. ליווי משפטי על פי הצורך וליווי של יועץ פנסיוני מורשה ו/או אקטואר מורשה הכרחיים לצורך ניהול טוב ונכון של חוב הפנסיה והסדרי הפנסיה של הקיבוץ.

שקיפות

פעולת ועדת הפנסיה תבוקר בשקיפות מלאה ע"י המוסדות המוסמכים של הקיבוץ. ועדת הפנסיה לא תמסור לאחרים ולא תפגע בפרטיות המידע שבדיווחי החברים על צבירות הפנסיה. חובת הקיבוץ ליצירת מקורות לגמלה הפנסיונית מחייבת יצירת חובת דיווח של החברים והחברות על הצבירות הפנסיוניות. ואולם, המידע על הצבירה הפנסיונית של כל חבר ישאר חסוי. בכל הקשור למידע אישי של החברים שיגיע לידי הוועדה, תנהג הוועדה בחיסיון מוחלט. נתונים מצרפיים והחלטות הוועדה יפורסמו על פי שיקבע בתקנון הפנסיה.

טיוטה לדיון והערות בלבד

זיכרון אירגוני

באחריות וועדת הפנסיה ליצור בסיס למידע (ארכיון) על כל הדוחות שמערך ניהול הפנסיה מייצר:

1. דוחות שנתיים שמגישים החברים.
2. דוחות שמייצר היועץ הפנסיוני, בין אם הדו"ח הוא דו"ח אישית ו/או דו"ח סיכום פגישה עם חבר, בכל עניין.
3. דוחות אקטוארים.
4. החלטות הוועדה.
5. מכרזים ו/או תחרויות לבחירת קרן פנסיה ו/או חברת ביטוח, קרן השתלמות או כל מוצר ביטוח חיים.
6. תקנון הפנסיה.
7. כל מידע שמתקבל בהקשר לצבירות החברים.

מומלץ שהמיידעים הנ"ל יהיו על מערכת מגנטית עם גיבוי רציף.

פרק 3 - הייעוץ פנסיוני

כדי למצות את התועלת המרבית בעבודתה, פעילות וועדת הפנסיה והביטחון הסוציאלי תלווה בייעוץ פנסיוני של מי שמורשה על פי הדין לייעץ יעוץ פנסיוני. היועץ הפנסיוני ישתף בישיבות וועדת הפנסיה. פירוט תפקידי היועץ הפנסיוני **בנספח א'** לכללים.

טיוטה לדיון והערות בלבד

פרק 4-קביעת מדיניות ניהול חוב הפנסיה של הקיבוץ

חוב הפנסיה לחברים הוא הגירעון האקטוארי של הקיבוץ.

מהו גרעון אקטוארי:

חוב הפנסיה של הקיבוץ יקבע על פי ההפרש בין הגמלה הפנסיונית על פי הוראות התקנות או פנסיה המטרה שקבע הקיבוץ – הגבוה בין השנים, לבין הצבירות של החבר או בעל הצרכים המיוחדים בקרנות פנסיה ו/או ביטוח מנהלים בחברת ביטוח ו/או פנסיה תקציבית ממשלתית ו/או פנסיה תקציבית מוניציפלית ו/או צבירות תגמולים בקופות גמל לתגמולים ו/או צבירות תגמולים בקופות גמל בחברת ביטוח, לגיל הפרישה על פי התקנות.

על פי הוראות התקנות, סעיף 3 (א) הקיבוץ יבטיח את הספקת צורכי חבריו שבגיל פרישה באופן שערכם הכולל לא יפחת מגובה סכום הגמלה הפנסיונית.

זאת ועוד, בסעיף 3(ב) נקבע כי "לצורך הבטחת הספקת הצרכים כאמור בתקנת משנה (א), יהא הקיבוץ חייב להפריש או לייחד מקורות לעניין זה בעדיפות על פני שיוך נכסי הקיבוץ לחברים, או במסגרת שיוך כזה".

מבלי להפחית מחובת החבר לחסוך לפנסיה מכורח קיומה של ערבות הדדית ודאגה לרווחתו כפנסיונר, חובת הקיבוץ להשלמת גמלה פנסיונית מעוגנת על פי הדין ועל הקיבוץ מוטלת האחריות על פי הדין לתשלומי השלמת הגמלה פנסיונית כהגדרתה בתקנות, לכל חיי החבר הפנסיונר.

בצד הזכות לקבלת הגמלה הפנסיונית מתקיימת חובת הדיווח השנתית של החבר וזאת כדי להבטיח את צבירת המקורות לתשלומי גמלה פנסיונית בגיל פרישה. על הקיבוץ מוטלת החובה למצות את הדין עם חבר שימנע מדיווח ובתנאי שעל פי תקנון הפנסיה נעשות פניות רציפות לחבר לדווח דיווח רשמי על כל קופות הגמל על שמו, וזכויות פנסיה של החבר מכל גורם אחר. מומלץ גם לדווח לרשם האגודות השיתופיות מעת לעת על אותם חברים שמסרבים לתת דיווח שנתי על צבירות הפנסיה וטופסי 106 שנתיים.

במדידת החוב האקטוארי רצוי לכלול את ההתחייבויות לתשלומי פנסיה בגיל פרישה לחברים ובעלי צרכים מיוחדים, ואת הסיוע לחברים סעודיים.

טיוטה לדיון והערות בלבד

המקורות לתשלומי הפנסיה לכל חיי החבר כדלקמן:

1. צבירת הזכויות של החבר בקרנות פנסיה ו/או ביטוח מנהלים בחברת ביטוח ו/או פנסיה תקציבית ממשלתית ו/או פנסיה תקציבית מוניציפלית ו/או צבירת תגמולים בקופות גמל לתגמולים ו/או צבירת תגמולים בקופת גמל בחברת ביטוח.
2. פנסיה משלימה ממקורות הקיבוץ – פנסיה תקציבית קיבוצית משלימה.

מוצע כי מדידת החוב האקטוארי של חברים שהוגדרו סעודיים על פי תקנון הסיעוד תהיה על פי הסכום אותו משלים הקיבוץ לסה"כ המקורות העומדים לרשותו של החבר הסעודי.

למען הסר ספק, היה והפנסיה החיצונית הצבורה לחבר שווה לגמלה הפנסיונית על פי התקנות, או גדולה מהגמלה הפנסיונית ע"פ התקנות, אין לקיבוץ חובה להשלים לחבר פנסיה, על פי הוראות התקנות.

על פי עקרון הגילוי הנאות ושמירה על זכויות החברים לקבלת פנסיה לכל החיים מגיל הפרישה שנקבע בתקנות הערבות ההדדית או על פי החלטות הקיבוץ, החוב האקטוארי הוא חלק מסה"כ החוב של הקיבוץ.

הסביבה המשפטית – פנסיה וביטחון סוציאלי

ניהול הביטחון הסוציאלי בקיבוץ, תקנונים, החלטות ונוהלים יהיו על פי החוקים והדין הרלוונטיים.
ראה נספח ב' – הסביבה המשפטית.

הבטחת המקורות לתשלומי פנסיה קודמת לשיוך נכסים וחלוקת פירות נכסים.

כאמור, בהוראת התקנות, סעיף 3(ב) כתוב כי: "לצורך הבטחת הספקת הצרכים כאמור בתקנת משנה (א), יהא הקיבוץ חייב להפריש או לייחד מקורות לעניין זה בעדיפות על פני שיוך נכסי הקיבוץ לחברים, או במסגרת שיוך כזה."

חובת הקיבוץ בעדיפות ראשונה להקצות מקורות לתשלומי הפנסיה גם בעת חלוקת פירות נכסים וגם בעת חלוקת נכסים וכל עוד אין די מקורות לתשלומי

טיוטה לדיון והערות בלבד

הפנסיה. כפי שיפורט להלן, יצירת מקורות לתשלומי פנסיה קודמים לחלוקת כספים בגין פירות הנכסים ו/או דיבידנדים ו/או שיוך נכסים. זאת ועוד, כאשר מרכיב הוותק הפנסיוני של הקיבוץ משפיע על גובה הפנסיה המשולמת לחבר/ה, מומלץ שכל תשלום אחר או נוסף לגמלה הפנסיונית על פי התקנות, לרבות תשלומי דיבידנד, בונס או חלוקת רווחים אחרת וכן שיוך נכסים לרבות שיוך דירות יעשו תוך התחשבות במרכיב הוותק של החבר בקיבוץ.

מוצע כי דרך חישוב החוב האקטוארי תהיה אחידה בכל הקיבוצים כללי מדידת החוב האקטוארי מפורטים בנספח ג' לכללים.

פרק 5 – ניהול החוב האקטוארי של הקיבוץ

הטיפול בחוב הפנסיוני

ועדת הפנסיה תמליץ לקיבוץ על אופן הטיפול בחוב הפנסיוני על פי העיקרון שצבירת הזכויות להבטחת תשלומי הגמלה הפנסיונית באמצעות קופות גמל

טיוטה לדיון והערות בלבד

לקצבה משלמת בהתחשב בגילו של החבר, עדיפה על התחייבות הקיבוץ לתשלומי פנסיה ממקורות ההכנסה השוטפת של הקיבוץ ו/או יצירת מקורות בקרן מילואים.

התנועה הקיבוצית פועלת מול משרד האוצר לאפשר הקמת קרן פנסיה מרכזית לקיבוץ ומושב שיתופי שתפקידה יהיה ליצור אפשרויות לקיבוץ ליצירת מקור נוסף לתשלומי הפנסיה המשלימה וכיסוי הגרעון האקטוארי. היה ויתקבלו האישורים להקמת קרן פנסיה מרכזית, תתוסף חלופה זו לשאר החלופות הקיימות.

קביעת תקציב שנתי לתשלומי פנסיה לחברים בגיל הפרישה ותקציב השקעות ברכישת חוב העבר לחברים.

על פי הצעת התקציב של ועדת הפנסיה, הקיבוץ יקבע את סכום התקציב השנתי שמיועד לתשלום פנסיה תקציבית משלימה. תקציב זה יהיה קודם לכל הוצאה אחרת של הקיבוץ שכן אי עמידה בחובת התשלום הפנסיוני דורשת את הסכמתו של רשם האגודות השיתופיות. המאזן האקטוארי ימדוד את תקציב הפנסיה התקציבית השנתית ממקורות הקיבוץ. וועדת הפנסיה תכין תכנית השקעות לרכישת פנסיה משלימה בקרנות פנסיה המיועדת להשלמת פנסיה על פי המדיניות שקבעה הוועדה. תכנית ההשקעות תקבע על פי יכולת הקיבוץ, גובה הגרעון האקטוארי ותנאי רכישת פנסיה כפי שנקבע בתקנוני קרנות פנסיה ו/או בתנאי הפוליסות בחברות ביטוח.

הגדלת הפנסיה

1. החלטת הקיבוץ על תוספת פנסיה תהיה לאחר בדיקה מקיפה ותביא בחשבון את מידת השפעת התוספת של העלאת הפנסיה על הגרעון האקטוארי ותזרים המזומנים השנתי על פי הכללים המפורטים **בנספח ג' - כללי מדידת החוב האקטוארי של הקיבוץ**
2. קיבוץ שהחליט שתשלומי הגמלה הפנסיונית המשלימה יהיו ממקורות הקיבוץ בלבד, **חייב לצבור רזרבה סבירה מההיבט האקטוארי והאיתנות הכלכלית של הקיבוץ**, כתנאי הכרחי להגדלת פנסיה המטרה וגם על מנת לעמוד בהוראות התקנות.
3. קיבוץ שעל פי מדידותיו איננו יכול לעמוד בדרישת התקנות, רשאי ונכון יעשה אם יפנה לרשם האגודות השיתופיות.

פרק 6 - בחירת תכנית הפנסיה לחיסכון פנסיוני.

טיוטה לדיון והערות בלבד

- א. רצוי ומומלץ שבחירת קרן הפנסיה ו/או קופת גמל בחברת ביטוח ו/או קופת גמל לקצבה של החבר תהיה על פי ייעוץ פנסיוני שיינתן על ידי יועץ פנסיוני מורשה או משווק פנסיוני מורשה, על פי בחירתו של החבר.
- ב. לתכנית הפנסיה הנבחרת או תכניות הפנסיה הנבחרות במידה והחבר/ה חוסך ביותר מתכנית פנסיה אחת, יש השפעה על היקף החיסכון לגיל פרישה וגובה הפנסיה בגיל פרישה.
- ג. המציאות של חובת ערבות הדדית על פי הוראות התקנות וחובת הקיבוץ למתן גמלה פנסיונית, מאפשרת מעורבות הקיבוץ בבחירת תכנית הפנסיה של החבר/ה, על פי הקריטריונים **שבנספח ד' – בחירת קרן פנסיה ו/או קופת גמל לקצבה משלמת בחברת ביטוח.**

פרק 7 - הסדר להבטחת צרכי חבר סעודי

חובת הקיבוץ לדאוג לרווחתו של החבר שהוגדר סעודי למשך כל חייו, היא אבן יסוד בשמירה על כבוד החבר והערבות ההדדית. בפרק זה יוצגו הכללים לניהול והסדרה הנדרשים להבטחת צרכי חבר סעודי.

טיוטה לדיון והערות בלבד

עד שלהי שנת 2013 הייתה לחלק גדול מהקיבוצים פוליסה קולקטיבית לביטוח סעודי בכלל חברה לביטוח או חברת ביטוח אחרת. הפוליסה הקולקטיבית של רוב הקיבוצים להם הייתה פוליסה מסוג זה הסתיימה בשלהי 2013 וחברת הביטוח הודיעה שלא תמשיך את הפוליסה.

החלופה לפוליסה הקולקטיבית היא פוליסה אישית בחברת ביטוח. עלות הביטוח הסעודי האישי בחברת ביטוח גבוהה מאוד ביחס לפוליסות הקודמות!

החובה להסדרת גמלה פנסיונית לגיל הפרישה יוצרת תחרות על מקורות בין רכישת פנסיה לגיל פרישה לבין רכישת ביטוחי בריאות וסיעוד. הגרעון האקטוארי של הקיבוץ לתשלומי פנסיה מחייב גם יצירת מענה הולם לצרכים הסיעודיים במאזן הכולל של התחייבויות הקיבוץ לפנסיה וביטחון סוציאלי. יודגש גם שהפנסיה מקרנות פנסיה ו/או מקורות פנסיה וגמל אחרים, הם מקור דומיננטי בתקציב הנדרש לסיוע לחבר שהוגדר סעודי.

על כן, ביצירת מקורות לתשלומים לקרן המילואים הפנימית המיועדת להסדרת תקציב הסיעוד, יקבע הקיבוץ את השתתפות החבר בהפקדות לקרן המילואים תוך התחשבות בסה"כ ההתחייבויות והמיסים הפנימיים אותם משלם החבר והקצאת מקורות להשתתפות הקיבוץ בהפקדות לקרן המילואים ו/או התחייבות הקיבוץ לרשת ביטחון מתקציב הקהילה.

הקיבוץ יחליט על הסדר הסיעוד המועדף עליו בשים לב לשוני המהותי בין הקריטריונים להגדרת המצב הסעודי בין הגדרות הביטוח הלאומי לבין הגדרות חברות הביטוח ומשך הזמן של הכיסוי הביטוחי **ובשים לב שחבות הקיבוץ לחבר שהוגדר סיעודי היא לכל חיי החבר הסעודי.**

לצורך הבטחת צרכי חברים שהוגדרו סעודיים מוצע כי הקיבוץ יקבל החלטות על פי תקנון להשלמת צרכי חבר שהוגד סעודי על פי העקרונות שלהלן והמפורטים **בנספח ה' -הסדרת הסיוע לחבר במצב סעודי:**

- א. הגדרת חבר קיבוץ במצב סעודי
- ב. המקורות הכספיים להשלמת צרכיו של חבר סעודי בקיבוץ המתחדש
- ג. המקורות להשלמת הקיבוץ לצרכיו של חבר סעודי
- ד. הקמת ועדה לצרכים מיוחדים ע"פ התקנות
- ה. תפקידי הצוות לליווי חברים סעודיים
- ו. צוות לליווי חברים סעודיים והרכב הצוות

פרק 8 – מערכת הבריאות בקיבוץ

טיוטה לדיון והערות בלבד

על פי החוק, כנגד תשלום מס בריאות, כל חברי הקיבוץ מבוטחים בביטוח בריאות באחת מקופות חולים.

מערכת הבריאות מציעה שירותי בריאות בסיסיים ושירותי בריאות מורחבים בתשלום נוסף באמצעות מערך הביטוח המשלים בקופות החולים, על פי תקנון הביטוח המשלים.

שני שירותים אלה אינם מכסים את כל ההתחייבויות לערבות הדדית של הקיבוץ ואת צרכי הבריאות של חברי הקיבוץ, לכן מוצע כי הקיבוץ ירכוש לחבריו ביטוח בריאות נוסף בהתאם לבחירתו. כידוע, התנועה הקיבוצית מקיימת פוליסות בריאות בהן מבוטחים רוב חברי הקיבוצים בחברת הביטוח דקלה.

הבהרות:

- הכללים לניהול מערכת הבריאות יפורסמו בעתיד הקרוב.
- הכללים להסדרת זכויות בעלי צרכים מיוחדים יפורסמו בעתיד הקרוב.

טיוטה לדיון והערות בלבד

נספח א' – ייעוץ פנסיוני לוועדת הפנסיה ולקיבוץ

בהוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005, נקבע:

פרק ב': עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני

סימן א': חובת רישוי

(א) לא יעסוק אדם בייעוץ פנסיוני, אלא אם כן הוא בעל רישיון יועץ פנסיוני, ובהתאם לתנאי הרישיון.

(ב) יחיד בעל רישיון יועץ פנסיוני רשאי לעסוק בייעוץ פנסיוני כיחיד, כעובד בחברה או בשותפות שהיא בעלת רישיון יועץ פנסיוני, או כשותף בשותפות שהיא בעלת רישיון כאמור.

חשיבותו של היועץ הפנסיוני לפעילות ועדת הפנסיה, בהיותו בעל מקצוע בתחום הפנסיה והסדרי הפנסיה, החקיקה הרלוונטית, הפרוצדורות וההתנהלות מול חברות הביטוח וקרנות הפנסיה והבנת המערכת הקיבוצית, חשובה וחיונית. שילוב ייעוץ פנסיוני וייעוץ אקטוארי של אקטואר מוסמך (עדיפות לאקטואר חבר באגודת האקטוארים בישראל) אפשרי בהחלט.

הסדרי הפנסיה והגמל מורכבים מאד ומחייבים ליווי מקצועי של בעל מקצוע הבקיא במכלול התחומים הנדרשים לניהול התחייבויות פנסיוניות כאמור לעיל והכרת מערכות הניהול של הקיבוץ ואורחות חיי הקיבוץ. התחייבויות פנסיוניות הם התחייבויות כספיות לטווח ארוך מאד. במונחים כלכליים, טווח אין סופי. הליווי המקצועי הכרחי מכל היבט.

מומלץ מאד לזמן את היועץ הפנסיוני של הקיבוץ לכל ישיבה של ועדת הפנסיה ומוסדות הקיבוץ בדונם בהסדרי הפנסיה ויישום תקנון הפנסיה.

תפקידי היועץ הפנסיוני:

1. השתתפות בהכנת ישיבות ועדת הפנסיה בכל הקשור להיבט המקצועי של הסעיפים שעל סדר יומה של הוועדה.
2. ייעוץ מקצועי בהכנת תקנון הפנסיה ותקנון ההסדר לחברים במצב סעודי.
3. הדרכה ועדכון בכל הקשור לתחום המקצועי של הסדרי הפנסיה – תנאי פוליסות, תקנוני קרנות פנסיה, היבטי מיסוי קופות גמל, היבטים מתחום דיני העבודה, הוראות אגף שוק ההון והביטוח במשרד האוצר, הבהרות והארות של התקינה בתחום קופות הגמל, חקיקה והיבטים מקצועיים רלוונטיים לסעיפים שעל סדר יומה של הוועדה.

טיוטה לדיון והערות בלבד

4. ליווי והדרכה בכל הקשור לאיסוף הדיווחים של החברים מקופות הגמל וטופסי 106.
5. ליווי יישום של תקנון הפנסיה.
6. מדידת צבירות הפנסיה של החברים ומדידת התחזית לגיל פרישה – שלב א' במודל חישוב הגרעון האקטוארי (ראה פרק 5).
7. מדידת הגרעון האקטוארי של הקיבוץ.
8. הצגת הגרעון לקיבוץ וחתימה על דו"ח המאזן האקטוארי של הקיבוץ.
9. ייעוץ שוטף לנושאי משרה בקיבוץ והנהלת הקיבוץ.
10. ליווי מקצועי לוועדת הבריאות בכל הקשור להיבטים ביטוחים בתחום הבריאות וסיעוד.
11. מדידת ההתחייבויות הקיימות והצפויות לסיוע של הקיבוץ לחברים במצב סעודי ומדידת עלות השתתפות החברים והשתתפות הקיבוץ ביצירת קרן מילואים לסיוע לחבר/ה במצב סעודי (ראה פרק 7).
12. ייעוץ לחברים על פי החלטת נושאי משרה – בעת מעבר ממקום עבודה אחד למקום עבודה אחר. בבחירה ובחינה של הסדר הפנסיה של החבר, ייעוץ פרישה וייעוץ בכל תחום מקצועי נדרש.
13. פגישות ייעוץ פנסיוני תקופתיות עם כל חבר/ה, הכרחיות. מומלץ אחת לשלוש שנים לכל הפחות.

טיוטה לדיון והערות בלבד

נספח ב' – הסביבה המשפטית

חוקי קופות הגמל, חוקי העבודה והמיסוי וחוק

חוקי קופות הגמל, חוקי העבודה, חוקי המיסוי ופקודת האגודות השיתופיות והתקינה מכוח חוקים אלו, מהווים בסיס נוסף וקבוע בקביעת מדיניות הקיבוץ בניהול הפנסיה. להלן החוקים הרלוונטיים:

1. צו הרחבה כללי במשק - צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז - 1957.
2. צווי הרחבה סקטוריאליים.
3. חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004
4. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), תשס"ה-2005
5. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), תשס"ה-2005
6. חוק פיצויי פיטורים.
7. אישור כללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים לפי חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963
8. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א-1981
9. חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981
10. פקודת מס הכנסה וחוקי מס הכנסה לעניין קופות גמל.
11. חוק הסיעוד.
12. חוק הביטוח הלאומי.
13. פקודת האגודות השיתופיות והתקנות מכוח הפקודה.

טיוטה לדיון והערות בלבד

נספח ג' – כללי מדידת החוב האקטוארי של הקיבוץ

החבות המשפטית לתשלומי פנסיה לחבר לכל חייו ממקורות הקיבוץ מחייבת את הקיבוץ להיערך לתשלומי פנסיה תקציבית קיבוצית משלימה, כדוגמת ההערכות של קרן פנסיה כללית חדשה, כפי שנקבעת מעת לעת על ידי אגף שוק ההון והביטוח במשרד האוצר.

היה ותוקם "קרן פנסיה מרכזית" לקיבוצים ומושבים שיתופיים על פי **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללים לניהול קופת גמל מרכזית לקצבה), תשע"ג-2012**, יחושב החוב האקטוארי על פי מקדמי קרן הפנסיה המרכזית על פי הוראות אגף שוק ההון והביטוח כאמור לעיל. היה ויחליט הקיבוץ לשכור שירותים מאקטואר מוסמך (עדיף אקטואר חבר באגודת האקטוארים), שיבנה מודל לחישוב הגירעון האקטוארי של הקיבוץ. יהיו תחשיבי האקטואר מבוססים על הוראות אגף שוק ההון כאמור לעיל בפרק זה. יודגש כי עריכת מאזן אקטוארי לקיבוץ על ידי חבר קיבוץ שאיננו עומד בכללים לעיל ולהלן, עומדת בסתירה לכללים.

הקיבוץ איננו מוגדר כקופת גמל ולא חלים על הקיבוץ הוראות חוקי הגמל, הביטוח ופקודת מס הכנסה לעניין קופות גמל.

ההתחייבות לתשלומי פנסיה משלימה לגמלה הפנסיונית על פי הוראות תקנות הערבות ההדדית ולכל חיי החברה/ יוצרים חוב פנסיוני של הקיבוץ על פי הדין. אופן המדידה של חוב זה אינו יכול להיות שונה באופן מהותי מהכללים החלים על קרנות פנסיה חדשות כפי שנקבעים ומעודכנים מעת לעת על ידי אגף שוק ההון והביטוח.

היות ואין הקיבוץ נהנה מאיגרות חוב מיועדות ממשלתיות, להן זכאיות קרנות פנסיה חדשות, נכון לאמץ את הכללים הנהוגים במדידת עלות הפנסיה בקרנות פנסיה כלליות משלימות בהן אין מרכיב של חסכון באגרות חוב מיועדות ממשלתיות וכל האקטוארי מבוססת על הנחות הנגזרות מהשקעה של כל הצבירה בשוק ההון על פי הוראות אגף שוק ההון והביטוח.

האקטואריה של קרן כללית באמצעות מקדמי ההמרה של קרנות הפנסיה הכלליות מהווה את הבסיס לחישוב החוב הפנסיוני של הקיבוץ. היה והקיבוץ איננו משלם תוספת פנסיה ליחיד, המדידה תהיה בחישוב עלות הפנסיה ללא שארים. היה ויש תוספת פנסיה ליחיד, החישוב יהיה מבוסס על מקדמי המרה לקצבה עם 30% קצבת שארים.

עדכון מעת לעת של מקדמי ההמרה של קרנות פנסיה חדשות כלליות, על פי הוראות משרד האוצר, מחייב עדכון החוב הפנסיוני של הקיבוץ בהתאם. באחריות היועץ הפנסיוני של הקיבוץ ו/או האקטואר של הקיבוץ, לעדכן את מקדמי ההמרה על פי עדכוני אגף שוק ההון והביטוח.

מיוטה לדיון והערות בלבד

מדידת החוב הפנסיוני של הקיבוץ תיעשה אחת לשנה ועד תום הרבעון השני של השנה הקלנדרית העוקבת על פי דיווחי החברים על צבירותיהם בקופות הגמל לסוגיהן ו/או בזכאות לפנסיה ממשלתית, בשנה האחרונה כפי שמפורט בהמשך (לדוגמה: מאזן אקטוארי 2013 יוגש לוועדת הפנסיה עד סוף יוני 2014).

גיל פרישה לצורך מדידת הגרעון האקטוארי

גיל הפרישה למדידת הגרעון האקטוארי הוא גיל הפרישה כפי שהוגדר בתקנות והוא גיל פרישה חובה לפי סעיף 4 חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004. היה והקיבוץ מקיים החלטות קיבוץ המטיבות את גיל הפרישה מהאמור לעיל, יש לבצע מדידה של הגרעון האקטוארי לפי גיל הפרישה המיטיב להוראות התקנות.

מדידת המקורות החיצוניים לתשלומי פנסיה

1. הפנסיה שרכש הקיבוץ עבור החברים עד יום השינוי (היום הקובע)
2. פנסיה שרכש החבר כעובד חוץ עד היום הקובע ואחרי היום הקובע.
3. פנסיה שרכש החבר כעובד בקיבוץ – כשכיר של הקיבוץ ו/או על פי הסדר שינוי קיים, החל מהיום הקובע ועד גיל הפרישה.
4. פנסיה שנצברה לזכות החבר מיום השינוי בין אם היה עובד קיבוץ במעמד עצמאי או כשכיר בקיבוץ או בכל מקום עבודה אחר.
5. המדידה של סה"כ הפנסיה הצפויה לחבר/ה בגיל העבודה או הפנסיה הצבורה אם המדידה נעשית עבור חבר פנסיונר, חייבת להיות על פי תכנית הפנסיה ו/או תכניות הפנסיה של החבר/ה לגיל פרישה על פי התקנות.
6. אופן המדידה של הפנסיה הצבורה לחבר לצורך חישוב החוב הפנסיוני של הקיבוץ, חייב להיות מקצועי על פי אופן מדידת פנסיה צבורה ופנסיה צפויה בגיל פרישה בקרנות הפנסיה ובחברות הביטוח.
7. אופן המדידה של הפנסיה הצבורה והפנסיה הצפויה בגיל פרישה הוא עניין מהותי לצורך חישוב חוב הפנסיה של הקיבוץ. חובת הדיווח של החבר/ה והצגת הדוחות השנתיים של כל הסדרי הפנסיה והגמל על שמו, גם הוא עניין מהותי לצורך חישוב החוב הפנסיוני.
8. מדידת המקורות החיצוניים לפנסיה תעשה על ידי יועץ פנסיוני מורשה על פי הדין ו/או אקטוארית מוסמך (עדיפות לאקטוארית חבר/הבאגודת האקטוארים בישראל).

שלב א' - מדידת המקורות לתשלומי פנסיה בגיל פרישה, לחברים בגיל העבודה

הבסיס למדידת הצבירה לפנסיה בגיל הפרישה מתבססים על הפרמטרים שלהלן:

1. דו"ח שנתי מלא ומפורט של קרן הפנסיה ו/או חברת הביטוח ליום 31/12 של השנה הנבדקת.
2. שכר מבוטח בשנה המבוקרת על פי הדו"ח השנתי או על פי תלוש שכר.

טיוטה לדיון והערות בלבד

3. תחזית לגיל פרישה - מדידה על פי תכנית הפנסיה הקיימת ואם יש יותר מתכנית פנסיה אחת, מדידה של כל תכנית בנפרד על פי השכר המבוטח בכל תכנית. המדידה של תחזית הפנסיה לגיל פרישה תהיה על פי סה"כ צבירת פנסיה מכל תכניות הפנסיה על שם החבר, השכר המבוטח בכל תכנית ועל פי הריבית התחשיבית בכל תכנית.
4. עובדי מדינה – חבר/ה עובד/ת מדינה י/תציג לקיבוץ גיליון שירות הניתן לכל עובד מדינה ובו דיווח על סה"כ שעור הגמלה הפנסיונית לגיל פרישה הצבור לזכות החבר/ה ליום הדיווח. על פי דו"ח זה ניתן לחשב בקירוב את הגמלה הצפויה לחבר/ה בגיל הפרישה. מומלץ שההתחשבות הסופית לגבי זכויות הפנסיה לחבר עם פנסיה תקציבית ממשלתית או מוניציפלית תהיה לאחר קבלת הקצבה מהמדינה בגלל הקושי שבחישוב השכר המבוטח.
5. חבר/ה בהסדר פנסיה בקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר – חבר/ה שהוא עמית בקרן פנסיה שבהסדר יציג דו"ח שנתי של הקרן בה הוא עמית וכן חישוב הפנסיה הצבורה ביום הדו"ח. חישוב הפנסיה נעשה על ידי החברה המנהלת את הקרן לבקשת העמית בקרן. דרישת חישוב הפנסיה הצבורה חשובה מאד על שום אופן המדידה של השכר המבוטח. חישוב השכר המבוטח בקרנות הפנסיה שבהסדר נעשה על פי שיטת הממוצע של הממוצעים ורק לקרן יש את היכולת לבצע חישוב זה על שום שהמידע על השכר המבוטח מידי חודש מיום ההצטרפות לקרן, הנמצא ברשות הקרן בלבד.
6. החישוב יעשה בהנחה שאין שינוי בשכר עד גיל הפרישה ושאינן פסקי זמן מעבודה עד גיל הפרישה.
7. בתום שלב זה צריך שיהיה את תחזית הפנסיה לגיל פרישה לכל חבר ואת חישוב הדרישה מהקיבוץ לפנסיה משלימה על פי הפער בין התחזית לצבירת פנסיה בגיל פרישה לכל חבר, לבין פנסיה על פי התקנות וגם על פי פנסיה מטרה במידה והקיבוץ החליט על פנסיה מטרה העולה על הגמלה הפנסיונית שבתקנות.
8. יודגש שהיה והפער יהיה שלילי יצוין בתחשיב שחבות הקיבוץ לחבר שווה לאפס (0).

אופן מדידת תחזית הפנסיה לגיל הפרישה:

1. פנסיה צבורה ביום החישוב.
2. הפקדה חודשית – על פי שעור ההפקדה לפיצויים ולתגמולים או על פי הוראות תקנון הפנסיה של הקיבוץ.
3. שעור דמי הניהול מהפרמיה החודשית.
4. שעור דמי ניהול מהצבירה.
5. ריבית תחשיבית על פי תקנון קרן הפנסיה הנבדקת או תנאי הפוליסה הנבדקת. בכל מקרה לא תעלה הריבית על הוראות אגף שוק ההון והביטוח לעניין חישובי סימולציה.
6. אין להתחשב בעלית או ירידה משוערת של השכר.

טיוטה לדיון והערות בלבד

7. בהנחות החישוב יש להניח אינפלציה אפס (0).
8. עלות ביטוח חיים וביטוח אובדן כושר עבודה – יש לכלול את עלויות הביטוח בחישוב וזאת על פי סוגי ביטוח החיים שבתכנית. חישוב עלות ביטוח אובדן כושר עבודה יהיה על פי סוג הביטוח הקיים בפוליסה הנבדקת. היה ותשלומי ביטוח אובדן כושר עבודה משולמים מעבר להפקדות לתגמולים ופיצויים, יש לציין זאת ולמדוד את הפנסיה הצפויה על פי זה.
9. היה ואין הפקדות לפוליסה ו/או קרן הפנסיה והצבירות הקיימות בעת המדידה מבוססות על ערכי פדיון ו/או ערכי סילוק, יש למדוד את הפנסיה החזויה בכפוף לפרמטרים הנ"ל וללא הפקדות עד גיל הפרישה – ועדכון ועדת הפנסיה שכך נעשה לגבי כל חבר שאיננו מפקיד לפנסיה כנדרש בתקנון הפנסיה.

שלב ב' - מדידת ההתחייבויות לתשלומי פנסיה.

- יצירת מאזן אקטוארי של הקיבוץ.
1. המאזן יהיה לכל חבר בנפרד. סה"כ הגירעון האקטוארי של הקיבוץ יהיה סכום החוב הפנסיוני של סה"כ כל החברים.
 2. החוב לחבר הוא ההפרש בין הגמלה הפנסיונית לבין הצבירה של החבר בהסדרי פנסיה כפי שחושבה בשלב א' לחברים בגיל העבודה על פי התקנות וההפרש בין הפנסיה המשולמת לחבר פנסיונר ממקורות חוץ (הסדרי הפנסיה למיניהם) לבין הגמלה הפנסיונית על פי התקנות או על פי החלטת הקיבוץ ולא פחות מהגמלה הפנסיונית על פי התקנות.
 3. מדידת החוב תהיה על פי מקדמי ההמרה של קרנות הפנסיה הכלליות כפי שיעודכנו מעת לעת על פי הוראות אגף שוק ההון והביטוח, או על פי לוחות התמותה המעודכנים מעת לעת על ידי אגף שוק ההון והביטוח.
 4. מודל המאזן האקטוארי יציג את החוב הפנסיוני בשנת המאזן ואת תחזית תזרים המזומנים לתשלומי פנסיה תקציבית ממקורות הקיבוץ לתקופה של 20 שנה קדימה.
 5. ריבית לתחזית תזרים המזומנים (התחייבויות הקיבוץ להשלמת פנסיה על בסיס פיננסי) – 2.5% ובהנחת אינפלציה אפס.

טיוטה לדיון והערות בלבד

נספח ד' – בחירת קרן פנסיה ו/או קופת גמל לקצבה משלמת בחברת ביטוח

בחירת קרן הפנסיה תהיה על פי ייעוץ פנסיוני שיינתן על ידי יועץ פנסיוני מורשה. על אף זאת, בכללים לניהול הפנסיה בקיבוץ יש להדגיש וליידע את הקיבוץ בפרטים שלהלן:

1. על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), תשס"ה-2005, הבחירה של קופת הגמל נתונה לעובד. גם חבר קיבוץ כשכיר וגם כעצמאי, רשאי לבחור את קופת הגמל בה יופקדו דמי הגמולים כשכיר וכעצמאי וכספי הפיצויים כשכיר.
2. הקיבוץ יסייע לחבר לקבל ייעוץ פנסיוני לצורך בחירת תכנית הפנסיה.
3. להסדר הפנסיה של החבר, השפעה דומיננטית על התחייבויות הקיבוץ להשלמת פנסיה בגיל הפרישה, על פי הוראות התקנות, וזכותו של הקיבוץ להיות מיוודע ואף להביע עמדה בהליך בחירת הסדר הפנסיה לחבר/ה.
4. חברים להם קרן פנסיה ותיקה מומלץ להמשיך את החברות בקרן גם כשכירים וגם כעצמאים עד גיל הפרישה.
5. קרן פנסיה חדשה או קרנות פנסיה חדשות- מומלץ שהקיבוץ יגיע להסדר המיטיב עם חברי הקיבוץ בעת קבלתם לחברות בקרן ובעת חברותם בקרן הפנסיה, כמו ויתור על חיתום רפואי ודמי ניהול מופחתים לחבר קיבוץ העובד בקיבוץ ולחבר קיבוץ העובד כשכיר מחוץ לקיבוץ.
6. מומלץ כי בחירת קרן הפנסיה תהיה מלווה בייעוץ פנסיוני שתפקידו לשקלל בתהליך קבלת ההחלטות, גם את גודלה של קרן הפנסיה משתנים דמוגרפים ואקטוארים, הבעלות על חברת הניהול, וכל פרמטר נדרש בבחירת קרן הפנסיה.
7. הקיבוץ לא רשאי לחייב את החבר להצטרף לקרן הפנסיה שהקיבוץ החליט עליה כקרן הפנסיה המרכזית בה יופקדו כספי הפנסיה על שם החברים.
8. על אף האמור בסעיף 7. בנספח זה, ובהנחה שהקיבוץ הגיעה להסדר מיטיב עם קרן פנסיה חדשה, או שהחבר עמית בקרן וותיקה, רשאי הקיבוץ להעיר את הערותיו, היה והחבר בוחר בהסדר פנסיה בתנאים נחותים.

כל האמור בפרק זה, איננו מהווה ייעוץ פנסיוני והוא למטרת מידע כללי בלבד ויצירת כללים מקצועיים בבחירת הסדר הפנסיה לחבר קיבוץ.

טיוטה לדיון והערות בלבד

נספח ה' – הסדרת הסיוע לחבר סעודי

1. ההגדרה שבתקנות

בסעיף 1 בתקנות - "הגדרות" מוגדרים "צרכים מיוחדים", כלהלן:

"צרכים של חברים שהם ייחודיים בתחומי הבריאות, השיקום, הסייעוד והחינוך, ולגבי חברים שיש להם תלויים – גם הצרכים הייחודיים של התלויים בהם וצורכי החזקתם וחינוכם של התלויים שהם בגירים";

2. הגדרת חבר קיבוץ סעודי

הקיבוץ נדרש להחליט על פי איזה קריטריון יוגדר חבר כסעודי.

להלן שלושה קריטריונים לקביעת חבר כסעודי:

1. על פי הגדרות הביטוח הלאומי.
2. על פי הגדרות שקובע הקיבוץ.
3. על פי הגדרות חברות הביטוח.

לאופן הגדרת חבר במצב סעודי השפעה על עלות מתן השירותים והחבות של הקיבוץ להספקת השירותים.

המלצת מחלקת בריאות ורווחה בתנועה הקיבוצית להגדרת מצב סעודי - על פי סעיף 224 בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995

3. המקורות הכספיים להשלמת צרכיו של חבר סעודי בקיבוץ המתחדש

- א. האחריות למימון צרכיו הסיעודיים של החבר היא על החבר. הקיבוץ ישתתף במימון הצרכים במידת הצורך, בהתאם לתנאי ההסדר להבטחת צרכי חבר סעודי למשך כל חייו, וכהשלמה בלבד למקורות החבר.
- ב. יחליט הקיבוץ אם לצורך מדידת המקורות העומדים לרשותו של החבר יבצע הקיבוץ על פי תקנון הסיעוד מבחן הכנסות או דרישת הצהרת הון של החבר על פי סעיף 4 (ב) שבתקנות

סעיף 4 בתקנות - לעניין הסיוע לחבר שהוגדר סעודי

(א) קיבוץ יספק את הצרכים המיוחדים של החברים ושל התלויים בהם, בשים לב להיקף הצרכים המיוחדים וליכולת הקיבוץ אך תוך מתן עדיפות גבוהה לצרכים אלה.

טיוטה לדיון והערות בלבד

- (ב) הספקת הצרכים המיוחדים לחבר ולתלויים בו יכול שתותנה בהסדרים שיקבע הקיבוץ לגבי שימוש בהכנסות ובנכסים של החבר ושל התלויים בו או שעבודם לטובת הקיבוץ כנגד הספקת הצרכים המיוחדים, ולרבות גילוי נאות לענין זה, וכן רשאי הקיבוץ להביא בחשבון תקבולים, או שירותים אחרים שבעלי הצרכים המיוחדים זכאים להם שלא מהקיבוץ, בשל היותם בעלי צרכים מיוחדים ומיועדות לצרכיהם המיוחדים, והכל בלבד שתובטח להם זכות דיור עד אריכות ימיהם.
- (ג) לצורך הבטחת הספקת הצרכים המיוחדים, הקיבוץ חייב להפריש או לייחד מקורות לענין זה בעדיפות על פני שיוך נכסי הקיבוץ לחברים, או במסגרת שיוך כזה.

לצורך הסדר זה ייחשבו כמקורות החבר התקבולים שלהלן:

- א. תקבולים מכוח חוק הביטוח הלאומי (סיעוד) - תקבולים בכסף או בשירות על פי חוק סיעוד יחשבו בערכם נטו לחבר, דהיינו הכסף שנכנס לחשבון החבר או משפחתו או מי שמונה כאפוטרופוס או הכסף שנחסך ומופחת מהתשלום למוסד הסיעודי בגין תקבולי חוק סיעוד המתקבלים למוסד הסיעודי;
- ב. תקבולי הבית הסעודי בקיבוץ או המוסד הסעודי ממשרד הבריאות (קוד מיטה) בגין החבר הסעודי;
- ג. תגמולי ביטוח סיעודי לסוגיו שביצע הקיבוץ - למען הסר ספק כספי הביטוח הם של החבר ואם סך מקורותיו האחרים מספיק כדי כיסוי הטיפול היתרה תישאר אצל החבר;
- ד. קצבת זקנה וקצבת שאירים מהביטוח הלאומי;
- ה. קצבת נכות או אבדן כושר עבודה מכל מקור שהוא;
- ו. רנטות סוציאליות ליוצאי גרמניה;
- ז. תקבולים ממשרד הביטחון הנוגעים לסיעוד;
- ח. פנסיות וכספי גמל לסוגיהם (כולל שאירים) - בין ממקור חיצוני ובין פנסיה ממקורות של הקיבוץ הכוללת גם את התוספת ליחיד במידה והקיבוץ משלם - למען הסר ספק זכות לקבלת קצבה שעדיין לא מומשה ו/או צבירה משכר או שווה ערך שכר בקופות גמל שלא מומשו כקצבה דינם כדין קצבה העומדת לרשות החבר;
- א. לאחר רישום זכויות החבר בדירה (שיוך דירות) תקבולים בגין השכרת הדירה או מימוש הדירה.

4. המקורות להשלמת הקיבוץ לצרכיו של חבר סעודי

1. יצירת קרן מילואים פנימית שמטרתה לסייע לחבר במצב סעודי - קרן שהמקורות הכספיים יהיו מהשתתפות החברים והשתתפות הקיבוץ.
2. ביטוח סעודי במסגרת הביטוח המשלים של קופת חולים בתוספת הרחבה בחברת ביטוח לאחר תום חמש שנות הכיסוי הביטוחי באמצעות הביטוח המשלים בקופת חולים.
3. ביטוח סעודי במסגרת הביטוח המשלים של קופת חולים בתוספת הרחבה בקרן מילואים ייעודית לאחר תום חמש שנות הכיסוי הביטוחי באמצעות הביטוח המשלים בקופת חולים.
4. ביטוח סעודי בחברת ביטוח לחברים או חלק מהחברים.

טיוטה לדיון והערות בלבד

5. השלמה מהתקציב השוטף.

5. משתנים העיקריים להגדרות בתקנון הסעודי:

- א. קביעת סכום הסיוע המקסימלי שיינתן הקיבוץ – ללא מבחן הכנסה, או עם מבחן הכנסה או שילוב בין השניים.
למשל: פיצוי עד 4,000 ₪. 2000 ₪ יינתנו מיד עם הגדרת החבר כסעודי וללא מבחן הכנסות שוטפות. יתרת ה: 2,000 יינתנו בכפוף למבחן הכנסות שוטפות. יחליט הקיבוץ על ההסדר המתאים לו.
- ב. הבטחת הסיוע לחברים סעודים שלא התקבלו לביטוח בחברת ביטוח.
- ג. האם נדרש החבר לחתום על תצהיר הכנסות שוטפות הכולל את המקורות לצורך הסדר זה שייחשבו כמקורות החבר – היה והחבר נדרש לחתום על תצהיר הכנסות שוטפות יהיה התצהיר נספח לקנון הסיעוד.
- ד. קביעת הסדר בקרן מילואים שמטרתה מתן סיוע לחבר סעודי בלבד על פי שיקבע בתקנון הסיוע לחבר קיבוץ סעודי.
- ה. קביעת עמדה באשר לרכישת ביטוח סעודי ישירות בחברת ביטוח או רכישת ביטוח סעודי במסגרת הביטוח הסעודי המשלים בקופת חולים – לכל החברים או לחלקם ומאיזה גיל יירכש הביטוח.
- ו. קביעת גובה התשלום החודשי לקרן מילואים – עדכון גובה התשלום והצמדת גובה התשלום.
- ז. השתתפות הקיבוץ בהפקדות לקרן מילואים ורשת ביטחון של הקיבוץ לקרן המילואים.
- ח. השלמה למימון הסיוע במסגרת קרן מילואים למטרת סיעוד תהיה לכל החיים כל עוד החבר מוגדר כסעודי.
- ט. ברכישת ביטוח סעודי בחברת ביטוח, יש לוודא שהביטוח לכל החיים. היה והקיבוץ מחליט לרכוש ביטוח לחמש שנים (5) בלבד, יש לתת מענה למקורות להבטחת צרכי החבר הסעודי לכל חייו.
- י. ברכישת ביטוח סעודי בחברת ביטוח עם תקופות אכשרה העולות על הסטנדרט בפוליסה רגילה – תקופות אכשרה של 3 שנים או 5 שנים, יהיה על הקיבוץ להחליט מה הן המקורות להבטחת קיומו של החבר הסעודי לאורך כל תקופת היות החבר מוגדר כסעודי ולכל חייו.
- יא. תחולת ההסדר על כל החברים – מאיזה גיל? ומה דינם של חברים בחופשה.
- יב. התשלום לקרן המילואים ו/או לחברת הביטוח – מי הגורם המשלם ואיזה צעדים רשאי הקיבוץ לנקוט במקרים של חברים שהפסיקו להפקיד להסדר סעודי כל שהוא על מנת להבטיח את התשלום עבור החבר.
- יג. מה דינו של חבר שאיננו עומד בהוראות התקנון – עמדת הקיבוץ וניתן להיעזר גם בעמדת תקנות הערבות לצורך הסדרת מצב בו החבר איננו מקיים את הוראות התקנון.

טיוטה לדיון והערות בלבד

6. מעמדם של חברים חדשים בקיבוץ

- א. הקיבוץ יחליט לאיזה הסדר סיוע לחבר סעודי יצורף החבר החדש.
- ב. הצטרפות חבר חדש בין אם על פי בחירתו ובין אם על פי החלטת הקיבוץ להסדר הפנימי בקרן מילואים, חייב יהיה החבר לרכוש את כל הזכויות רטרואקטיבית מיום כינונו של הסדר הסיוע לחבר סעודי בקרן המילואים.
- ג. צירוף החבר לביטוח בחברת ביטוח תהיה בכפוף להסכמת חברת הביטוח.
- ד. יש לקבוע מיהו הגורם המשלם לחברת הביטוח.
- ה. במידה וההפקדות לחברת הביטוח ו/או לביטוח סעודי משלים בקופת חולים, באחריות החברים, יש לקיים הסדרי מעקב אפקטיביים על הפקדות החברים לחברת הביטוח ו/או לקופת החולים.
- ו. יש להחיל את הוראות התקנון על חבר חדש ולידע את המועמד/ים בדרישת הסדר סיעוד לחבר קיבוץ כתנאי לקבלתו לחברות.

7. צוות לליווי חברים סעודיים

סעיף 6 בתקנות – לעניין חבר סעודי בלבד

- א) בלי לגרוע מחובת הקיבוץ לספק את הצרכים המיוחדים כאמור בתקנות אלה, יקים הקיבוץ ועדת צרכים מיוחדים שתדון בבקשות של חברים להכרה בצורכיהם המיוחדים ובהיקף הספקתם וכן בטענות של חברים שהספקת צורכיהם המיוחדים הותנתה כאמור בתקנה 4(ב).
- ב) לצורך קבלת החלטותיה רשאית הוועדה להזמין חוות דעת של רופא תעסוקתי ושל כל גורם מקצועי שחוות דעתו תיראה לה נחוצה בנסיבות הענין.

תפקידי הצוות לליווי חברים סעודיים

- א. יישום הסדר הסיעוד בהתאם למטרות ולהוראות תקנון הסיוע לחבר סעודי.
- ב. גיבוש מדיניות וקביעת קריטריונים לטיפול בחברים הזקוקים לטיפול סיעודי בקיבוץ או מחוצה לו.
- ג. אישור סיוע בטיפול סיעודי לחבר על פי ההגדרות בהסדר הסיעוד.
- ד. איתור זכויות ומקורות כספיים חיצוניים לצרכי הסיעוד של הקיבוץ.
- ה. הגשת תכנית כספית להוצאות והשקעות שוטפות אחת לשנה למזכירות.
- ו. מעקב ובקרה על איכות הטיפול הסעודי הניתן לחבר.
- ז. לקיים קשר עם החבר ומשפחתו – בין אם הם בקיבוץ ובין מחוצה לו, ולסייע ככל שניתן במתן מידע, תמיכה, ייעוץ וכיו"ב.
- ח. יו"ר צוות הסיעוד ינהל פרוטוקול מסודר של ישיבות הצוות.
- ט. הצוות יהיה רשאי להיעזר בצוות מקצועי על פי הצורך.

טיוטה לדיון והערות בלבד

הרכב צוות הסיעוד:

1. מי בוחר את הצוות הסיעודי – הנהלת הקהילה או האסיפה או בקלפי.
2. מי בוחר את יו"ר הצוות הסיעודי - הנהלת הקהילה או האסיפה או בקלפי.
3. כמה חברים יכהנו בצוות – למשל: חמישה חברים, שניים מהם יהיו בעלי תפקידים שיתמנו מכוח תפקידיהם בקיבוץ, ושניים מהם שאינם חברי הקיבוץ, ונציג ציבור אחד או לחילופין שלושה נציגי ציבור וללא נציגים שאינם חברי קיבוץ..
4. חברי צוות הסיעוד שיכהנו מתוקף תפקידם הם מנהל/ת קהילה ומנהל/ת רווחה או בריאות.
5. תקופת הכהונה של חברי הקיבוץ תהיה מקבילה לתקופת כהונתם בתפקידים שמכוחם נתמנו לחברי הצוות.
6. יש לקבוע בתקנות את משך תקופת הכהונה של נציגי הציבור (ונציגים שמחוץ לקיבוץ אם יוחלט).